

ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਸ
ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼
ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ
ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜੇ.
ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਵਾਦੀ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਬਨਾਮ
ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਮੁਦਈ- ਉੱਤਰਵਾਦੀ,
1948 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 150

1948
30 ਅਗਸਤ

ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VII) - ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 17- ਕਰਾਸ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ- ਉਸ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ- ਸ਼ਡਿਊਲ II ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 17, ਭਾਵੇਂ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 1 ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 17 ਲਈ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ "ਅਪੀਲ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਕਟ 1908 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਲਈ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਸੋਧਾਂ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ 1908 ਦੇ ਉਸੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 17 ਇੱਕ ਮੀਮੇ- 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਅਨੁਸੂਚੀ। ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬਜੈਕਟ-ਮੈਟਰ।

ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਪਾਣੀਪਤ, ਬਨਾਮ ਨਨੂਨ ਮੱਲ (1), ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸਵਰਪੂ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਕੋਟਾ ਕੋਟਾ ਰੈਡੀ (2), ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੂਨ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਕਾਰੀ ਪਾਂਡੇ (3), ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੰਭੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (4), ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ, ਰਾਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਬਾਹੂ ਰਾਣੀ (5), ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਬਦੁਲ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਉਰਫ ਖਲੀਲ- ਉਲ- ਰਹਿਮਾਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਨੁਸਰਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (6), ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ (7), ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, (8), ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਿਓ ਲੇਚਨ ਮਹਾਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (9), 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ਪਾਲ ਗਾਂਧੀ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 18 ਨਵੰਬਰ, 1947, ਸਲਾਹ- ਉਦ- ਦੀਨ, ਸਬ- ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 8 ਜੂਨ, 1946 ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਿਤੀ 18 ਨਵੰਬਰ, 1947 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ - ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਲਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। 560 ਅਤੇ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਖੇਤ ਨੰਬਰ 327 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। 560 ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੀਲਡ ਨੰ. 751 ਅਤੇ 723 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ-। ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਖੇਤ ਨੰ: 247, 236, 955, 956, 1126 ਅਤੇ 1133 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 9 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਲਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰੁਪਏ 3882 ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਦਈ ਇਸ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਆਪਣੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸਟਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ- ਜਨਰਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੀ. ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਉੱਤਰਵਾਦੀਆਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜੇ.- ਇਸ ਰੈਫਰੈਂਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੈਂਚਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਛੇ ਵੱਖ- ਵੱਖਰੇ ਬਣਾਏ। ਮੁਦਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੈਂਚਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਲਟਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਲਗਾਵੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਆਮ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਲਟ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬ- ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਚਾਰ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਡਿਕਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਬ- ਜੱਜ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ। ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 8 ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। 20 ਹਰੇਕ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ- ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 8 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਸੀ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ 20 ਰੁਪਏ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫੀਸ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾਪਣ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ

ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਮੁਦਈ। ਜੇ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ) ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਕਾਰਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 8 ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਇਕੋ ਇਕ ਉਪਾਅ ਅਪੀਲ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ। ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੀ ਐਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨਾਲ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਿਰਫ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਲ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਪਾਣੀਪਤ ਬਨਾਮ ਨਨੂ ਮਲ (1)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਫਰਮ ਨਿਹਾਲ ਚੰਦ- ਛੱਜੂ ਮੱਲ ਤੋਂ 50,000 ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਉਹ ਨਾਨੂ ਮੱਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬਾਲਕ ਰਾਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਾਨੂ ਮੱਲ ਮੁਦਈ ਨੇ ਡਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। 10. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਚਾਰਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਡ- ਵੈਲੇਰਮ ਫੀਸ ਸੀ। 50,000 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇਝ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ ਅਤੇ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਧਾਰਾ (6) ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸਵਰਪੂ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਕੋਟਾ ਕੋਟਾ ਰੈਡੀ (2), ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਕਾਸੀ ਪਾਂਡੇ (3), ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ। ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ 50,000 ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ

ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਗੰਭੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1), ਜਿੱਥੇ ਬੇਨੇਟ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਪਲੇਇੰਟ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ" ਉਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:-

"ਇੱਕ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਬਹੁਤ ਗੂੜ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਰਾਸ- ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ- ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਐਡ- ਵੈਲੋਰਮ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਐਡ- ਵੈਲੋਰਮ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜਾ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਮੈਂ ਆਦਰਪੂਰਵਕ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਨੂੰ "ਅਪੀਲ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1 ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਸੀ

1908 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ "ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਸੋਧਾਂ, ਇੱਕ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, 1908 ਦੇ ਉਸੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਨੁਸੂਚੀ L ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ- ਫੀਸ ਨੂੰ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਰਾਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਬਾਹੂ ਰਾਣੀ (1), ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 17 ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਐਕਟ 1908 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਸੁਭਾਨ ਖਾਨ ਉਰਫ ਖਲੀਲ- ਉਲ- ਰਹਿਮਾਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਨੁਸਰਤ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਅਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 11,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮੂਲ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ 11,500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕ੍ਰਾਸ- ਆਬਜੈਕਟਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ- ਮੁਕਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ: -

"ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ਕਰਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 17, ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੇ ਤਹਿਤ 15 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਵਿਸੰਗਤੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ -ਫੀਸ ਐਕਟ, ਸਿਰਫ ਆਰਟੀਟੀ- ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-

ਅਨੁਛੇਦ 1 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਬਾਰੂ ਰਾਣੀ (1), ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੰਭੀਰ ਸਿੰਘ (2) ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਮ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ।

ਲਖਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ (3)। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਬਿਆਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਟੈਂਪ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। 2 ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (4)। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਪੁਰਸ਼ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰਦੇਸੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਲਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਰਟ- ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17, ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ।

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ- ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚੋਂ "ਕ੍ਰਾਸ- ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਓ ਲੋਚਨ ਮਹਾਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਪ੍ਰਸਾਦ (1)। ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੋਹਰ 'ਤੇ ਕਰਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। 2. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ II ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਫੀਸ ਕੀ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਗੈਰ- ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 8 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ- ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ 1700 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤਰ- ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ- ਵਸਤੂ ਦਾ ਮੁੱਲ 1,700 ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ 500 ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ। ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। - **Mohinderpal Singh, Translator.**